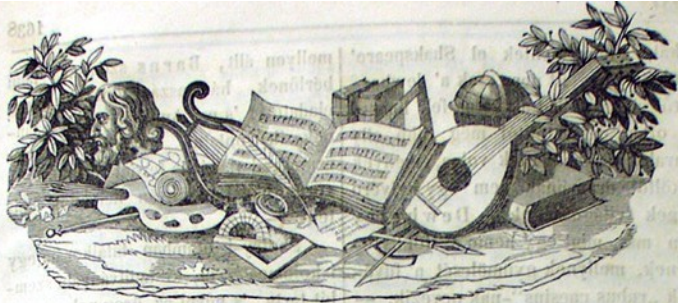

REGÉLŐ, PESTI DIVATLAP.

— • Második év' második fele. • —

Kiadja és szerkeszti Garay János.

Vasárnap,

52. sz.

dec. 31. 1843.

Megjelenik minden héten kétszer egy divat képpel. Előfizethetni minden k. postahivatalnál. Külföldre csak a bécsik. főpostánál. Kolozsvárott t. Méhes urnál. — Ára félévre, helyben 5 ft. postán 6 ft. pengőpénz. Kiadó hivatal, Uri-utca, Trattner-Károlyi ház' második udvara' második emeletében.

LÁTOGATÁS STRATFORDBAN ÉS SHAKESPEARE HÁZÁBAN.

(Vége.)

A' ház maga a' legközönségesebb fából épült porhanyós kövek 's agyaggal van kibélelve. Az ajtók megfakultak az időtől, 's farekeszekkel vannak el látva, kívülről egy darab fa van fölszegezve, fogódzó az ajtó' kötele' meghuzásakor. A' ház' régiségét leginkább azon faczövekek mutatják, melyek néhány ujnyira a' faltól földbeásva állanak; ez akkori időben szokás volt. — A' hegyre egy fáskert nyulik fel, ezután jö a' házikert, 's utána ismét egy fáskert; egy kis keskeny ösvény visz fel buja fű közt, mellynek közte megtalálám, mindazon virágokat és gyökere-

ket, melyeket Shakspeare, költeményeiben olly örömetst felhozott, mint rozmaring, tymián, galagonya 'stb.

Shakspeare' magyarázóí, drámáinak nem egy kifejezésén kínlódtak, 's tán egyen sem annyira, mint bizonyos gyümölcsön, mellyet ő „dewberry“-nek nevez, 's mellyet Nyáréji-álmában a' lidérczek Titania' parancsára, szeregett „bottome“-jának visznek. Ugy hívék, hogy a' lidérczek a' „bottomot“ csak fügékkal és sárgabaraczkkkal éte ték, mert ezek olly jó gyümölcsök, habár a' szegény éhes, zabot és szénát ohajtott is. Minden gyümölcsöt átkutattak, 's minthogy egyet sem találhatának, végre a' Sz. János-kenyerére buktak. Milly kár, hogy e' tudós magyarázók nem hagyják oda tanulószobá-

jokat, 's nem mentek el Shakspeare' szülőhelyére, itt nem csak a' dewberryről világosodhattak volna fel, hanem az ottani parasztoktól még több oly szavakat is hallhattak volna, melyek a' költő' drámáinak nem egy helyére vetnek világosságot. — Dewberry nem más mint egy neme a' földiszedernek, melynek gyümölcsét a' fűvészek „*rubus caesius*”-nak nevezik. — Igen örültem, hogy a' hű Anna' kertjében nagy mennyiségben találám e' gyümölcsöt; szakaszték egy ágat, 's minden paraszt és parasztasszonynak megmutatám, 's mindannyian dewberrynek nevezték.

Igy értém meg Shakspeare' költészetének több képes kifejezéseit, mi alatt a' kerteken átkalandozám, 's azon csendes boldogságról elmélkedém, — melyet ő itt, Anna' oldalán érze, míg lelke a' környezetből a' legdúsabb képeket meríté. Itt állt egy régi lugas, melynek ágai magasra 's vadul nőttek fel; egy galagonya-bokor, mely még Shakspeare' idejéből való, 's egészen egy régi fa' jellemével bír, hosszú száklakban foly le a' törzsről nagy héja, mint egy koldus' rongyai 's bozontos szakálla. A' kert' ajtaja előtt egy kis siktér van elkészítve, négy lépcsővel és egy üléssel, úgy hogy a' gunyhó' lakói kerten és mezőn átláthatnak. A' házat egy hosszú folyosó futja keresztül, melyben egy nagy támasztékpád van, mely már, mint mondják, Shakspeare' idejében is állt, 's valóban elég ó kinézése van, hogy ezt az ember elhihesse.

Azért irtam le e' lakot oly pontosan, mert hihetőleg e' pillanatban nem létezik már többé, minthogy a' hely,

mellyen állt, Barns szomszéd falui bérllőnek, háromszáz font sterlingen eladatott; 's ez, Anna' házat le szándékszik rontatni, valamint több más szomszéd viskót is lerontatott, egy sor veres házat kívánván helyettök építeni. —

Shotry-i utamban találkozám egy iskolamesterrel, ki tanítványain szemlét tartta, 's mivel az öreg nekem tett, kérdém tőle, fog-e tanítványai közt egy Shakspeare-t nevelni? Épen most van egy iskolámban, válaszolá ő. Tudtam, hogy Shakspeare' ivadékai nem haladták meg a' második nemzedéket, 's soha semmit sem hallottam családjának még élő tagjairól. Azonban mint látszik, élnek még testvéreinek, Hart Johannának (kiről végrendeletében is emlékezett) ivadékai, Hart név alatt, Tewkesburyben, 's a' Smith nevű család, Stratfordban. Igen, van ittegy Shakspeare-em, monda az iskolamester büszkén és örömteljesen, 's sorba állítá a' kis csapatot, annyi tapintatot tulajdonítván nekem, hogy a' kis Shakspeare-t közölök mutatas nélkül kitálálandom. Szemeim tüstént egy gyermekben állapodtak meg, kinek vonásai nagyon hasonlítanak a' költőéihez. — Shakspeare Smith Vilmos volt a' neve, 's a' költő' testvéreinek utódja.

A' gyermek szép volt, körülbelül 10 éves, és Shakspeare' mellképéhez a' stratfordi templomban rendkívül hasonlított, mi valóban csodálandó, mint-hogy nem magától a' költőtől közvetve, hanem testvérétől, 's ettől is csak a' hetedik ágbán származott. Még szemeinek is meg van azon mogyorúbarna színök, mely az eredetileg festett mellképen látható.

Egy sixpence-t adék a' gyermeknek, 's mondám neki, hogy legyen színtoll nagy emberré mint ősapja volt; mindenesetre pedig becsületes emberré. A' pénz' szemléletére villogának a' gyermek' szemei, 's az örömmek egészséges színe futá el arczait. Ujjai még sokáig játszadozának a' zsebbe tett pénzzel, mellynek tán nagyságához akarának szokni; ez esemény igen nagy figyelmet nyert az iskolában. És vajjon, nem volna-e dicső, ha azon számos látogatók közt egy azokból, kinek annyi a' pénze, hogy helyét sem igen találja, ha a' Shakspeare család' élőkéviselőjének jó nevelést adatna? Valóban Angolországnak nem válik becsületesre, hogy Shakspeare' szülőföldjén, melly dicsőségének annyi jeleit bírja felmutatni, hol Garrick azon ragyogó jubilaumot ünnepelte, mellyen Shakspeare-t mint félistent dicsőítette, őt „tiszteletünk' istenének“ nevezvén, hol ezer és millió ember zarándokolt ez isten' oltárához, hogy e' helyen, az istenítettnek legközelebbi vérrokona szegénységben él, 's hogy a' csudálók' egész özöne közönyösen vonul el mellette a' nélkül, hogy figyelemre méltatnák. — Nem volna-e kíváncs, hogy azon az üres szobák 's poros ereklyék' fentartására 's megszemlélésére pazarlott gazdagság, e' fiúnak az emberi társaság' magasb pólczára való felemelésére szenteltetnék, benne legalább az annyira, nemzetileg 's az egész világtól dicsőített költőnek diszes élő ereklyéje volna, mellynek vonásaiból az ő kedélye, szemeiből az ő szelleme szólaná.

A' városház' csarnokának egy fülkéjében áll Shakspeare' szobra élet-

nagyságban. Garrick ajándékozta azt a városi polgárságnak, midőn megünnepelvén a' nagy költő' jubilaumát, ez ujonnan épült város' csarnokát Shakspeare' emlékéül fölszentelé. A' költő akként van ábrázolva mint a' Westminsteri emléken, néhány könyvre nehezkedve, mellyek egy támasztalon fekszenek; ez utolsón V. Henrik, III. Richard, és Erzsébeth királyné' mellképeik is láthatók. A' csarnokban magában Shakspeare' képe van felfüggesztve, melly őt egy régi karszékbe dőlve ábrázolja, lábainál könyvek és kéziratok fekszenek, mint p. o. Plutarch' élete, Hollinshed' krónikája, Chynthios' regényei 'stb. minthogy Shakspeare e' szerzők' munkáit néha néha forgatá.

A' városi csarnok' átellenében áll egy ház, mellynek czimere több olly tárgyak' gyűjteményét jelenti, mellyek a' költő' szülőházában voltak, míg nem a' fölemelt házbér azok' tulajdonosnéját abból kiköltözni kényszeríté. — Eleinte tiz, aztán husz, végre negyven font sterlinget kellett évenként fizetnie, azon számos látogatók' fejében, 's minthogy ezek' száma mindinkább növekedett, még magasabbra emelé a' birtokos a' házbért, míg végre Mary Homby' türelme kifogyott. Ő felmondott, de csak hamar más bérlő költözék be, melly alkalommal nagy vita támadott. Mary Homby természetesen magával vivé mindazon tárgyakat, — mellyek mint Shakspeare' maradványai mutogatattak, 's evvel sem elégedvén be, dühében meszelőt ragadott 's bemázolá a' falakat, miáltal Shakspeare' tisztelőinek millió neveik mind eltűntek. Egy vonással királyok és királynék,

herczegek és herczegnők, követek és követnők, lordok és lady-k, lovagok, költők, philosophusok, statusférfiak, tragoediaírók, színészek, püspökök 'stb. neveik mind eltűntek.

Miután Mary Homby ennyi nagy uraság ellen megnyeré a' harczot, büszke a' tanuságra, melyet hátrahagyott, kiköltözött, 's még az albumokat is mind magával vivé, 's midőn az új bérlné belépett a' házba, mintha mennykő ütötte volna meg a' puszta falak' látásán, olly annyira volt meglepve. Már most mi tevő legyen? Shakspeare' szülőhelye volt ugyan még mindig, de olly igen üres, az ereklyék mind kipusztultak 's egy más házban nyerék tanyájokat. — Megcsalatottnak hívé magát, mert nagyobb kamatot kelle fizetnie 's kevesebb volt a' lökéje, 's e' felett rettenetes vetélytársnéja, azért tele kezdé kiabálni a' házbirtokos' fiúit. Ez pert indított Mary Homby ellen a' bútorokért, de elveszté. Az albumokat sem nyerheté vissza, 's pénzért sem lelete azokat megvenni, 's így nem maradt más hátra, mint az üres falakkal próbát kezdeni. Ezeknek igen szomorú tekintetök volt. Hol volt az ugynevezett Shakspeare' széke, mely a' szoba' egy fülkéjében állt, 's mellynek csupán kartámaszai huszonhárom guinée-án adattak el? Hol volt azon két szép nagykaru szék, mellyeket, mint mondják, Southampton gróf ajándékozott Shakspeare-nek, 's mellyeken a' gróf koronáját 's czimvivőit (igen csodálatos teremtményeket bizonyos közép lényeket oroszlány és ember közt vasság fejjel) láthatni? Hol volt a' kis szék, Hammet' széke — Shakspeare' fiáé, ki már tizenkettedik évében meg-

halt? Hol a' drága lámpa azon ház' ablak ívegeiből, mellyhen Shakspeare meghalt? Hol a' mellkép, melly egészen a' templomban levő szerint készített és festetett? 's azon gyermekkép, melly Anna' öcscsét ábrázoló csodálatos sapkában, 's veres mellénnyel? A' Shakspeare' unokaöcsce Villiam Shakspeare Hart által festett kép, melly a' költőt mint színészt, Petrucchio' szerepében személyesíté? Továbbá a' táca, a' csomós sétabot azon vadkörte-fából, melly alatt Bidfordfieldben aludt? Azon különböző metszvények nyugágyáról? Végre azon rostélyosfogásu nagy kard, melly úgy nézett ki, mintha egy pár századig feküdt volna az edgillill vagy worcesteri csatamezőn. Holott nem volt más, mint Shakspeare' kardja Hamlet' szerepében? Hol voltak mind e' tárgyak, 's hol volt azon nagy metszvény a' kandalló felett, tarka színeivel 's megaranyozva, melly David és Goliath' viadalát ábrázoló, a' két ellenséges had között, 's azonfelül, a' lebegő szalag' felírása, melly magának a' halhatatlan költőnek tulajdonitatik.

A' költő' végrendeletét magában foglaló szekrény; Shakspeare' padja; a' szederfa' maradványai; a' szelencze, mellyet a' castiliai herczegtől nyert ajándékul; azon puskacsőnek egy darabja, mellyel vadat lött; sir John Bernard és lady Elisabeth, Shakspeare' unokahúgának képeik; Clopton Charlottáé; a' családja és a' végrendelet; minden eltűnt. A' boszúsomjas Mary Homby, ki fősvényebb volt, mintsem hogy negyven font sterlinget fizetett volna azon lakásért, mellyben egy nagy lángész született, mind ezen ereklyékül becsült jószágokat magával vivé.

Már ha ez új vandalnő' pusztításaf nem pótolthatnak is ki egészen, még- is tán egy eszköz volt, a' kár' kisebbítésére, 's ezt meg is 'gondolá a' vi- gasztalhatlan utód. Mary Homby dühé- ben elfeledte, enyvet a' fehér festék közé vegyíteni, 's finom kefézés által a' felírt nevek' milliói ismét láthatókká lőnek; — Mary Homby' ereklýei hami- saknak nyilvánítottak, új albumok nyit- tatának, 's nem sokára visszanyeré is- mét Shakspeare' szobája előbbi becsét, 's a' ház, melyet a' Hart család Shak- speare' utódai, néhány esztendő előtt 250 font sterlingért adtak el, most már 2000 font sterlingre becsültetik.

A' falra irt számtalan nevek közt Schillerét is megmutatá nekünk az asz- szony, melly azonban nem német, ha- nem deák betűkkel volt írva.

A' legérdekesebb emlék Stratford- ban bizonyosan Shakspeare' sírja; is- meretes mellszobra egy fülkében ván- koson áll, egyik kezében tollat, a' má- sikban papírtekercset tartva; e' felett czimere áll, 's két oldalról kis ülő ala- kok vannak elhelyeztetve, melyek' egyike ásót tart kezében, a' második- nak bezárvák szemei, a' gyász' kifeje- zéseül, egyik kezét egy halotti kopó- nyára teszi, a' másodikban megfordi- tott fáklýát tart; a' vánkoss alatt e' kö- vetkező distichon olvasható:

Judicio Pylium, genio Socratem, arte Maronem
Terra tegit, populus moeret, olympus habet.

Ez emlék mint mondják, nem so- kára Shakspeare' halála után készült, 's Gerard Johnsont mondják mesteré- nek. Kétségenkívül e' mellszobor a' legauthenticusabb hasonlatossága a' nagy férfinak, azonban vonásainak

komolysága 's hallgatagsága nem felel meg azon vidor, élénk, szenvedélyes kedélynek, mellyet Shakspeareben is- merni tanulánk; 's e' mellszobor in- kább egy komoly, okos, jóakaró em- bert ábrázol; azonban feje a' phreno- logusok' minden theoriáival megegyez. E' mellszobor eredetileg az élet után ki- festve volt, szemei világosbarnák, ha- ja gesztenyeszínű; öltözete skarlát al- köntös, és egy ujj nélküli bő fekete felköntösből állt. Az előtte fekvő ván- kos' alsó része vörös, felseje zöld, arany czafrangokkal.

Ez emlék alatt 's előtt egy sor kő- tábla látható különféle felírásokkal, melyek az ő és neje, Susanna leánya 's ennek férje, Dr. John Hall' hamvait ta- karják; itt látni azon kőbe vésett híres óvást is, mellyet ő maga sírkövére ké- szített.

Good friend for Jesus sake forbear
to digg T—E dust enclosed Here
blese be T—e Man T/y spares T—ES stores
And curst be the T/y moves my Bones.

Hogy ez átok nem volt épen szük- ségtelen, 's hogy Shakspeare ismeré azon szabadságokat, melyeket az egy- ház' elnökei Stratfordban tudatlansá- gokban a' halottak iránt néha néha ma- goknak engedének, bizonyítja Susanna leányának sírjávali gyalázatos bánás- mód, mellynek sírírata az idő által el- töröltetvén, Richard Wartsé vésetett helyébe, ki semmikép sem tartozott Shakspeare' családjába, 's kétségen ki- vül mégis Hall' sírjába fektetteték.

Charlecote-ra is elmenék, sir Tho- mas Lucy' lakására, ki Shakspeare-t vadtolvajlásért a' homályból el, 's Lon- donba a' dicsőség elé üz. Visszamenet

azon uton menék, mellyen egykor Shakspeare, midőn mér földet járt, hogy azon tréfás verseket sir Thomas Lucy' parkajtájára felfüggeszsze, mellyek az öreg lovagot annyira bosszanták.

Egy subanczczal találkozá, kérdézém tőle, valljon ez-e az út, mellyen Shakspeare, sir Thomas Lucy' vadját eltolvajlá, 's hogy Shakspearre-ről hallott-e? — Igen sokszor, válaszolá ő, ott a' parkban ugyan azon vadra van lefestve, mellyet lőtt. Nekem ez eszme, Shakspeare-t ép e' jelenethen ábrázolni, egy kissé csodálatosnak tetszék, de úgy találám, midőn e' szoborhoz közeledék, hogy az egy ártatlan Diana' gypszöntvénye, a' belvederi Apollo' állásában, mellyet a' nép' képzelete Shakspearre-é alakíta át. Sir Thomas Lucy' vonásai egy igazi nemes ember' bélyegét hordják magukon, ki vadjainak megtámadását igen nagy jogtalanságnak tartja. Ő azonban ugy cselekedett, mint a' nemes emberek' kilencz tized része hasonló esetben cselekedett volna, sőt nem is volt olly szerfeletti szigorú a' vadkereskedő' fiának csinja iránt, 's csak akkor fenyté azt törvényes keresettel, midőn ez parkjára szegezé azon gúnyos költeményeket. Csak szerencsétlenség volt, hogy költőre akadt, közönséges ember helyett, 's hogy oroszánt talált, más vadat üzvé, 's ezért kellett neki egy elke-seredett író' tolla által elesnie, ki szennyet rakott reá egész életére.

(Europa 1843. IV. köt.)

KÖLTEMÉNYEK.

Ki a' boldog?

Boldog vagy-e, ha repkény font körül? —

Kis szél lefujja, 's föld üres leszen.

Ha vert arany' pengése ringat el,

'S kezéd remeghet a' sok ezresen? —

Kivallja álmaid, melly vékony nagyon:

Rabló, megállj, ne vidd el aranyom!

Boldog vagy-e, ha szép és ifjú vagy? —

Szép a' tavasz, 's mi pusztá lesz 's rideg,

Ha hűn szeretsz, 's viszon szeretettel? —

Kis karta üdv — és elhamvad szived.

Hir, fény, dicsőség boldoggá tesz-e?

Nézd, ott a' füst, még van — már elvesze.

Boldog vagy-e barátság' karjain,

Hol két kebelláng egygyé olvad át?

Ne mondd — o legjobban fáj most is ez —

Tudod ki? — Ő az és most a' hű barát.

O most tudom, a' népkegy boldogit? —

Ma dicskocsin von, holnap felfeszít.

Boldog vagy-e, ha szeplőtlen neved,

Ha szép híred nincs meggyalázva még? —

A' gyanusítás' gyászvitéze sok —

Nézd e' kebelt darázs rombolta szét.

Ha átfogott minden kéj es gyönyör,

Utána csak nagyobb bánat gyötör.

Boldog vagy-e sötétség' árnyiban,

Ki ott ekénél töltöd eltedet?

Ne hozd elő földnek emberét —

Együgyű jámbor boldog nem lehet!

Nyisd fel szemét, az él csak a' ki lát —

Ne vedni kell a' vastag éj' fiát.

De boldog ugy-e a' jog' férfia,

Ki milliőknak üdvén fáradoz?

O földről a' jog rég felköltözött!

Álkepe is már lassan romladoz.

A' sok keresztfit nézd mindenfelé —

Korunk ezt mind a' jognak emelé.